

سلطنت فقر

در اجتماع ایران

قسمت دوم

و ۵۰۰ هزار تا سه میلیون و ۵۰۰ هزار تومان است. گران‌ترین خودروهای موجود در ایران شامل جگوار ۸۰۰ میلیون تومانی، بوگاتی ۴۰۰ میلیون تومانی، لامبورگینی ۵۵۰ میلیون تومانی و انواع مرسدس بنز با قیمت‌هایی از ۵۵ تا ۶۰۰ میلیون تومان هستند. اکثر خریداران و مشتریان این‌گونه خودروها را وکلا، پزشکان، بازیگران سینما و تلویزیون، صاحبان مشاغل آزاد و برخی مقامات تشکیل می‌دهند؛ ضمن این که حمل و نقل هر کدام از این خودروهای بسته به قیمت آن بین ۱۵۰ تا ۳۵۰ هزار تومان است که این مبلغ برای خودروهای خاص و سفارشی و یا خودروهایی که تنها یک مدل از آن در کشور وجود دارد به ۵۰۰ هزار تومان می‌رسد.

این در حالی است که رشد نقدینگی (جهش نقدینگی) از رقم ۶۸ هزار میلیارد تومان در ابتدای سال ۱۳۸۴ به رقم ۱۵۳ هزار میلیارد تومان در دی ماه سال ۱۳۸۶ رسیده است. مقایسه افزایش قیمت نفت و درآمد حاصله و همچنین نرخ تورم و افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت در جدول زیر ممکن است :

سال	متوسط قیمت هر بشکه نفت (دلار)	درآمد حاصل از فروش نفت (میلیارد دلار)	نرخ تورم	افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت
۱۳۷۶	۱۵/۹۶	۱۵/۴۷	۱۷/۳	۱۴/۲۹
۱۳۷۷	۱۰/۵	۹/۹۲۳	۱۸/۱	۱۲/۵۰
۱۳۷۸	۱۹/۷۶	۱۷/۰۱۹	۲۰/۱	۱۱/۱۱
۱۳۸۴	۵۱/۳۵	۵۳/۸۲۰	۱۲/۱	۸/۵۷
۱۳۸۵	۵۷/۵۲	۶۲/۴۵۸	۱۲/۶	۱۳/۶۸
۱۳۸۶	۷۵/۰۰	۷۷/۸۰	۱۸/۴	۵/۰۹

جمعیت ایران در سال ۱۳۸۶، ۷۰ میلیون و ۷۹۰ هزار نفر و سرانه تولید ناخالص داخلی، سه هزار و ۸۸۶ دلار بوده که این شاخص‌ها در سال ۱۳۸۷ به ترتیب به ۷۱ میلیون و ۴۳۰ هزار نفر و چهار هزار و ۸۰۹ دلار رسید. اضافه بر این ایران با داشتن نرخ تورم ۱۹ درصدی در پایان سال ۲۰۰۷ میلادی در ردیف ۱۷۶ این کشور در میان ۱۸۰ کشور جهان قرار گرفت. درآمد سرانه ایرانیان بر اساس شاخص برابری قدرت خرید به ۷۹۸۶ دلار در سال ۱۳۸۶ رسیده است و سرانه تولید ناخالص داخلی ایران نیز در همین سال، ۲۷۸۱ دلار اعلام شده است. در پایان دی ماه ۱۳۸۶، ذخایر ارزی ایران ۷۸ میلیارد دلار یعنی در رتبه سیزدهم سیاره زمین اعلام شد. اگر هر خانواده ایرانی ۲۰۰ گرم طلا داشته باشد ذخایر طلای خانواده‌های ایرانی ۳۵۰۰ تن خواهد بود که ارزش روز آن ۸۵ میلیارد دلار است و در این صورت، ارزش طلا و ارز کشور ۱۶۳ میلیارد دلار خواهد بود که ایران را از نظر ذخایر ارز و طلا در رتبه ششم دنیا می‌نشانند. هجوم این حجم از ثروت به جامعه به عدم تعادل‌های بزرگی منجر شده است. رتبه ایران در توزیع درآمد نشانگر توزیع ناعادلانه درآمدها در کشور است؛ به طوری که بانک جهانی در درآمدهای سال ۲۰۰۷ خود رتبه ایران را بین ۱۲۷ کشور جهان، ۸۸ اعلام کرده است. در این شرایط از طرفی یک درصد افراد جامعه زیر فقر شدید قرار دارند که تعداد آنها ۷۰۰ هزار نفر است. تعداد افرادی که علاوه بر رفع گرسنگی قادر بر

مقایسه نرخ تورم با افزایش ضریب حقوق کارکنان در همین سال‌ها نیز به شرح جدول زیر است :

سال	نرخ تورم بر اساس شاخص بانک مرکزی	ضریب حقوق	درصد افزایش انجام شده نسبت به سال قبل	ضریب حقوقی که با توجه به نرخ تورم باید در نظر گرفته می‌شد
۱۳۸۰	۱۱/۴	۲۶۰	۱۳/۰۴	۷۹۴/۰۱
۱۳۸۱	۱۵/۸	۲۹۰	۱۱/۵۴	۹۱۹/۶۷
۱۳۸۲	۱۵/۶	۳۲۰	۱۰/۳۴	۱۰۶۲/۹۰
۱۳۸۳	۱۵/۲	۳۵۰	۹/۳۸	۱۲۲۵/۵۳
۱۳۸۴	۱۲/۱	۳۸۰	۸/۵۷	۱۳۸۸/۱۶
۱۳۸۵	۱۳/۶	۴۳۲	۱۳/۶۸	۱۵۷۶/۹۵
۱۳۸۶	۱۸/۴	۴۵۴	۵/۰۹	۱۸۶۷/۱۱

در ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری، سازمان امور اداری و استخدامی کشور مکلف است در موردی که به علت افزایش هزینه زندگی و عوامل دیگر تغییر ضریب جدول حقوق ضروری باشد، تغییر ضریب را برای تصویب به مجلس شورای اسلامی به دولت پیشنهاد کند. با توجه به قانون نظام هماهنگ کارکنان دولت و بند (ز) ماده ۳ قانون برنامه سوم توسعه و ماده ۱۵۰ قانون برنامه چهارم توسعه و بنا در نظر گرفتن شاخص هزینه زندگی (نرخ تورم) ضریب حقوق کارکنان دولت می‌بایستی ۱۸۶۷/۱۱ تعیین می‌شد در صورتی که ضریب حقوق در این سال (۱۳۸۶) ۴۵۴ است.

قدرت خرید و هزینه متوسط خانوارهای شهری از سال ۱۳۵۳ تا ۱۳۸۶ تغییر نکرده و تنها نرخ تورم ۳۳ سال گذشته را پوشش داده است. رقم متوسط هزینه خانوار شهری سال ۵۳ برای آنکه بتواند قدرت خرید سال ۵۳ را برای یک خانوار حفظ کند و تورم سال‌های ۵۳ تا ۸۶ را پوشش دهد باید در سال ۱۳۸۶ این رقم به هفت میلیون و ۵۰۳

تأمین هزینه مسکن، پوشاک و آموزش خود نیز نیستند و در واقع زیر خط فقر مطلق زندگی می‌کنند، ۷ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر معادل ۱۱/۱ درصد جمعیت کشور هستند. از سوی دیگر قطعی شدن ثروت نیز با شاخص‌هایی نظیر خرید هواپیماهای شخصی و اتومبیل‌های تجملی تشدید شده است. قیمت انواع هواپیمای شخصی دو نفره در ایران از ۸۰ میلیون تومان شروع و به ۱۲۰ میلیون تومان می‌رسد و مبالغ بالاتر از این مقدار به بازار هواپیماهای شخصی سفارشی مربوط می‌شود که سقف مشخصی ندارد. هزینه پارکینگ، تعمیرات و سایر هزینه‌های جانبی نگهداری هواپیما در طول یک ماه بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان است. همچنین هزینه اجاره هر ساعت هواپیمای دو نفره بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار تومان است. لازمه خرید و داشتن هواپیما اخذ مدرک و گواهینامه خلبانی است که هزینه آن نیز بین شش تا ۳۰ میلیون تومان است. هزینه اجاره هواپیمای اختصاصی جت فالکن به طور میانگین برای هر ساعت بین دو میلیون

همچنین بررسی هزینه‌های یک خانوار روستایی نشان می‌دهد که این شاخص در یک خانوار روستایی طی ۱۰ سال مورد بررسی از متوسط رشد ۰۴/۱۶ درصدی برخوردار بوده است.

در حالی که وزیر رفاه آمار فقرای واقعی ایران را ۴۹ هزار و ۴۶۲ نفر اعلام کرده، آخرین تحقیقات و آمار کمیته امداد امام خمینی (ره) نشان می‌دهد ۷ میلیون و ۵۰ هزار نفر تحت حمایت کمیته امداد بوده و ۴ میلیون و ۵۳ هزار نفر مستمری بگیر دائم این نهاد هستند و در پایان سال ۸۶ تعداد ۱/۱۲ میلیون خانوار با جمعیت ۲/۹۷ میلیون نفر به صورت دائمی و حدود ۳ میلیون نفر نیز به صورت موقتی از مزایای طرح مددجویی بهره‌مند شدند. از مجموع ۱۲/۱ میلیون خانوار تحت پوشش تعداد ۳/۷۶۷ هزار خانوار با جمعیت ۸۲/۱ میلیون نفر ساکن در مناطق شهری و تعداد ۵/۲۵۰ هزار خانوار با جمعیت ۱۵/۱ میلیون نفر ساکن در مناطق روستایی هستند. چندی پیش وزیر رفاه اعلام کرده بود که بر اساس آمارهای سال ۸۴، جمعیت زیر خط فقر یک دلاری در کشور ما ۶/۱۳ درصد معادل ۷۵۰ هزار نفر بوده است که این تعداد در سال ۸۶ به یک دهم درصد یعنی ۴۹ هزار و ۴۶۲ نفر رسیده است. وزیر رفاه عنوان کرده بود تعداد جمعیت زیر خط فقر روستایی نیز در سال ۸۴، یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر بوده که در سال ۸۶ به ۶ دهم درصد و معادل ۱۳۰ هزار نفر رسیده است. بر اساس اعلام کمیته امداد، از کل مددجویان تحت پوشش طرح مددجویی تعداد ۱/۶۷۹ هزار خانوار با جمعیت ۱/۴۷ میلیون نفر دارای سرپرست زن هستند. همچنین ۲ میلیون و ۹۵ هزار نفر تعداد جمعیت زنان و دختران تحت پوشش و یک میلیون و ۵۴ هزار نفر نیز تعداد معلولان و بیماران و از کارافتادگان تحت پوشش کمیته امداد است. در ایران اگر خانواده‌ای که جمعیت آن ۴ نفر است، کمتر از ۸۵۰ هزار تومان در ماه درآمد داشته باشد، زیر خط فقر محسوب می‌شود.

خط فقر مطلق یا شدید در سال ۸۶ بر حسب توزیع درآمد و مصرف خانوارها در کشور ۴۰۰ هزار تومان و در استان تهران برای یک خانوار ۵ نفره ۶۵۰ هزار تومان بوده است که این رقم در شهر تهران به ۷۷۰ تا ۷۸۰ هزار تومان بالغ می‌شده است. به این ترتیب حداقل ۳۵ درصد جمعیت کشور زیر خط فقر شدید هستند و سالانه ۱۸ درصد به میزان خط فقر در کشور اضافه می‌شود. در سال ۸۳، ۴/۲۹ درصد؛ سال ۸۴، ۹/۳۱ درصد؛ سال ۸۵، ۶/۳۳ درصد و سال ۸۶، حداقل ۳۵ درصد جمعیت کشور در زیر خط فقر مطلق به سر می‌برند. در سال ۱۳۸۷ بنا به اعلام بانک مرکزی دست کم ۱۴ میلیون نفر در ایران زیر خط فقر هستند. اگر درآمد یک خانوار چهار نفره شهری در کشور، کمتر از ۴۰۰ هزار تومان در ماه باشد، آن خانواده زیر خط فقر به شمار می‌رود. به این ترتیب شکاف بین میانگین هزینه‌ها و درآمدها افزوده شده و با کاهش قدرت خرید عمومی خصوصاً در میان طبقات متوسط و کم‌درآمد، قطعی شدن طبقات بالا و پایین زمین ساز حرکات پوپولیستی شده است. تعدیل نسبی ثروت نیز در این میان به جای بهبود وضعیت فقرا در نظام بوروکراتیک به ایجاد طبقه‌ای جدید در ساخت قدرت میل کرد که عملاً به جابجایی منابع و رشد سرمایه‌داران نوکیسه منجر شد. ▲

هزار تومان و در سال ۱۳۸۵ به شش میلیون و ۶۰۴ هزار تومان برسد. این در حالی است که ارقام هزینه متوسط خانوار شهری در سال ۸۵ و ۸۶ نیز تقریباً نزدیک به همین عدد است و معادل شش میلیون و ۷۲۸ هزار تومان در سال ۸۵ و هفت میلیون و ۸۷۴ هزار تومان در سال ۸۶ است. متوسط هزینه کل یک خانوار شهری و روستایی طی سالیان ۸۷ - ۱۳۵۳ (ارقام به ریال) به شرح جدول زیر است:

سال	شهری	روستایی	تورم (درصد)	هزینه خانوار شهری بر مبنای سال ۵۳ و تورم
۱۳۵۳	۲۳۴۶۸۱	۱۳۲۵۳۱	۱۵/۵	-
۱۳۵۴	۳۳۸۷۵۵	۱۵۴۰۲۱	۹/۹	۲۷۱۰۶۲
۱۳۵۵	-	۱۵۲۱۳۶	۱۶/۶	۲۹۷۸۹۷
۱۳۵۶	۴۳۸۲۰۹	۲۰۷۲۰۱	۲۵/۱	۳۴۷۳۴۷
۱۳۵۷	-	۲۳۴۸۶۵	۱۰	۴۳۴۵۳۲
۱۳۵۸	۵۲۸۲۰۶	۲۸۸۴۳۵	۱۱	۴۷۷۹۸۴
۱۳۵۹	۵۴۵۵۴۳	-	۲۳/۵	۵۳۰۵۶۲
۱۳۶۰	-	-	۲۲/۸	۶۵۵۲۴۴
۱۳۶۱	۸۸۴۶۹	۵۰۵۳۸۷	۱۹/۲	۸۰۴۶۴۰
۱۳۶۲	۱۱۱۳۱۱۵	۶۱۱۶۸۱	۱۷/۷	۹۵۹۱۳۰
۱۳۶۳	۱۲۴۰۴۸۹	۶۷۰۷۲۵	۱۰/۵	۱۱۲۸۸۹۷
۱۳۶۴	۱۲۷۹۹۵۸	۶۷۷۶۱۵	۴/۱	۱۲۴۷۴۳۱
۱۳۶۵	۱۳۱۴۵۷۶	۷۶۱۵۹۳	۲۰/۸	۱۲۹۸۵۷۶
۱۳۶۶	۱۴۸۸۷۸۴	۹۰۸۴۳۸	۱۸/۲	۱۵۶۸۶۷۹
۱۳۶۷	۱۸۰۰۳۲۸	۱۰۵۸۴۳۳	۲۸/۹	۱۸۵۴۱۷۹
۱۳۶۸	۲۰۸۶۱۳۸	۱۳۰۷۲۴۷	۱۷/۴	۲۳۹۰۰۳۷
۱۳۶۹	۲۲۹۳۷۷۹	۱۶۲۷۲۷۵	۲۳/۹	۲۸۰۵۹۰۴
۱۳۷۰	۳۰۵۸۶۹۱	۱۹۳۱۲۵۳	۲۶/۶	۳۴۷۶۵۱
۱۳۷۱	۳۷۹۵۷۵۲	۲۳۰۹۹۰۴	۲۳/۴	۴۴۰۱۲۶۶
۱۳۷۲	۴۶۱۲۷۳۶	۲۷۳۱۵۱۰	۲۵/۳	۵۸۷۱۲۸۹
۱۳۷۳	۶۲۴۴۶۰	۳۸۹۰۱۲۵	۳۵/۲	۷۳۵۶۷۲۶
۱۳۷۴	۸۸۷۹۶۳۸	۵۹۵۴۸۷۰	۴۹/۴	۹۹۴۶۲۹۳
۱۳۷۵	۱۱۰۶۰۶۷۵	۶۹۸۶۸۰۸	۲۳/۲	۱۴۸۵۹۷۶۲
۱۳۷۶	۱۳۳۴۵۸۶۳	۸۵۰۰۰۲۲	۱۷/۳	۱۸۳۰۷۲۲۷
۱۳۷۷	۱۶۶۶۹۶۴۳	۱۰۸۰۳۸۳۶	۱۸/۱	۲۱۴۷۴۳۷۷
۱۳۷۸	۲۰۷۰۲۸۸۶	۱۳۶۳۷۲۷۱	۲۰/۱	۲۵۳۶۱۲۴۰
۱۳۷۹	۲۴۱۷۵۳۱۳	۱۵۶۷۳۲۶۱	۱۲/۶	۳۰۴۵۸۸۵۰
۱۳۸۰	۲۸۰۲۰۳۵۰	۱۷۲۳۲۸۹۲	۱۱/۴	۳۴۲۹۶۶۶۴
۱۳۸۱	۳۴۹۷۰۶۶۱	۲۱۳۹۴۹۵۵	۱۵/۸	۳۸۲۰۶۴۸۴
۱۳۸۲	۴۰۹۸۹۲۸۳	۲۵۶۷۶۰۲۴	۱۵/۶	۴۴۲۴۲۱۰۸
۱۳۸۳	۵۱۴۷۸۹۲۱	۳۳۵۴۳۷۷۱	۱۵/۲	۵۱۱۴۵۰۳۳
۱۳۸۴	۵۹۲۴۲۴۲۶	۳۷۵۰۲۹۵۲	۱۲/۱	۵۸۹۱۹۰۷۸
۱۳۸۵	۶۷۳۸۶۰۲۱	۴۱۵۶۹۹۲۵	۱۲/۶	۶۶۰۴۸۲۸۷
۱۳۸۶	۷۸۷۴۴۰۰۰	۴۸۲۳۷۰۰۰	۱۸/۶	۷۵۰۳۰۸۵۴
۱۳۸۷	۹۹۵۸۲۰۰۰	۵۵۹۴۷۰۰۰	-	۹۵۷۸۰۰۰۰

(با احتساب تورم)